Lieta Nr.C33515319
CA0144-22/3
ECLI:LV:VAT:2022:1027.C33515319.16.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2022.gada 27.oktobrī

Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnesis referents Agris Bukavs,
tiesneši Modris Lapiņš, Dailis Lazdiņš,
izskatīja rakstveida procesā civillietu akciju sabiedrības "Gaso" prasībā pret /pers. A/ par parāda un līgumsoda piedziņu sakarā ar akciju sabiedrības "Gaso" apelācijas sūdzību par Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 25.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

Prasītāja akciju sabiedrība (turpmāk – AS) "Gaso" cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju /pers. A/ (prasības pieteikums – lietas 1.sējuma 5.-15.lapa, prasības pieteikuma grozījumi un papildinājumi – lietas 1.sējuma 189.-193.lapa).

Saskaņā ar prasības pieteikuma grozījumiem un papildinājumiem prasītāja lūdz tiesu:

1) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai 11068,52 EUR, kas sastāv no parāda par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi 5480,94 EUR, līgumsoda 5480,94 EUR, skaitītāja demontāžas un jaunā skaitītāja uzstādīšanas izdevumiem 24,64 EUR, jaunā skaitītāja vērtības 44,29 EUR, pasta izdevumiem par pretenzijas nosūtīšanu 1,41 EUR un veiktās skaitītāja pārbaudes izdevumiem 36,30 EUR;

2) noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos nokavējuma procentus 6% gadā no piedzītās summas;

3) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai visus tiesāšanās izdevumus.

Prasības pieteikumā minēts, ka 2007.gada 9.oktobrī starp AS "Latvijas Gāze" kā piegādātāju un /pers. A/ kā lietotāju noslēgts dabasgāzes piegādes līgums mājsaimniecības lietotājiem Nr.73-2856218 par dabasgāzes piegādi nekustamajā īpašumā /adrese/ (vēsturiskā adrese /adrese/).

Piegādātās dabasgāzes uzskaitei gazificētajā objektā /adrese/, bija uzstādīts dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāts Actaris G4 Nr.005740401 (turpmāk - skaitītājs) un uzlikta AS "Latvijas Gāze" plomba Nr.5168427 (turpmāk – Latvijas Gāzes plomba).

Saskaņā ar līguma 1.1.apakšpunktu AS "Latvijas Gāze" piegādā un pārdod dabasgāzi atbildētājai, bet atbildētāja saņem dabasgāzi, samaksā par to un izlieto to mājsaimniecībā pašas vajadzībām.

Ar Uzņēmumu reģistra 2017.gada 1.decembra lēmumu Nr.6-12/168700 nolemts ierakstīt komercreģistrā reorganizāciju - sadalīšanu, nodalot daļu mantas no komercsabiedrības – AS "Latvijas Gāze", un izveidojot komercsabiedrību AS "Gaso".

AS "Gaso" izveidota, izpildot Enerģētikas likuma grozījumu prasības, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, par sadales sistēmas operatora darbības veidu nodalīšanu no AS "Latvijas Gāze" atsevišķā kapitālsabiedrībā ar patstāvīgas juridiskās personas statusu.

Saskaņā ar AS "Latvijas Gāze" 2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmuma Nr.1. 4.4.apakšpunktu iegūstošā AS "Gaso" pārņēma visas AS "Latvijas Gāze" tiesības un pienākumus, kas ir saistīti ar nodalītajiem saimnieciskās darbības veidiem. Prasījumi pret atbildētāju ir radušies, AS "Latvijas Gāze" veicot saimniecisko darbību, kas reorganizācijas ceļā ir nodalīta un nodota prasītājai un uz prasītāju kā AS "Latvijas Gāze" saistību un tiesību pārņēmēju ir pārgājušas arī attiecīgās prasījuma tiesības pret atbildētāju.

Prasītāja 2019.gada 5.aprīlī, klātesot atbildētājai, gazificētajā objektā /adrese/, veica uzstādītā skaitītāja un Latvijas Gāzes plombas noņemšanu, kā arī jauna dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāta BK-G4M Nr.01064284 (turpmāk – jaunais skaitītājs) uzstādīšanu, par ko sastādīts akts Nr.A59798. Noņemtais skaitītājs un Latvijas Gāzes plomba atbildētājas klātbūtnē ielikti drošības maisā Nr.0014811, ko apliecina minētais akts.

Skaitītājs nodots SIA "V&V VentMet laboratorija" pārbaudes veikšanai. Konstatēts, ka mērīšanas līdzeklim bojāta rūpnīcas izgatavotā plomba un kniede. Konstatēti skrāpējumi pie skaitītāja izgatavotās plombas un kniedes (*tā - prasības pieteikumā*). Par pārbaudi sagatavots 2019.gada 2.maija akts Nr.S19-257. Aktā norādītais liecina par skaitītāja rūpnīcas plombas neatļautu noņemšanu, kas rada iespēju no skaitītāja noņemt skaitīšanas ierīci un turpināt dabasgāzi patērēt bez skaitīšanas ierīces, tātad bez uzskaites un attiecīgi arī bez maksas. Šādos gadījumos ir iespējams mainīt arī skaitīšanas ierīces rādījumus.

Konstatētā iejaukšanās skaitītāja rūpnīcas plombē ir pietiekams pamats tam, lai atzītu, ka atbildētāja ir pieļāvusi līguma 2.1.5.apakšpunkta, Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" (turpmāk arī Noteikumi Nr.78) 97.3.apakšpunkta un 146.punkta pārkāpumus. Atbildētāja nav nodrošinājusi gazificētajā objektā uzstādītā skaitītāja un skaitītāja rūpnīcas plombas saglabāšanu, kā rezultātā /pers. A/ tika radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

Sagatavojot pārrēķinu, AS "Gaso" vadījusies pēc Noteikumu Nr.78 88.2., 80., 90.2.punktā noteiktā. Pārrēķins veikts pēc diferencētajām dabasgāzes patēriņa normām par laika periodu no 2018.gada 6.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim.

Prasības pieteikuma grozījumos un papildinājumos (lietas 1.sējuma 189.-193.lapa) norādīts, ka, veicot skaitītāja un

AS "Latvijas Gāze" plombas Nr.5168427 (turpmāk tekstā arī – Latvijas Gāzes plomba) trasoloģisko ekspertīzi, tiesu eksperte /pers. B/ sagatavoja 2021.gada 14.maija Eksperta atzinumu Nr.20-1391, kurā secīgi aprakstīta ekspertīzes veikšanas gaita, kā arī aprakstīta un fototabulā attēlota konstatētā iejaukšanās skaitītājā un skaitītāja rūpnīcas plombā, proti, konkrēti bojājumi un neatbilstības.

Prasītāja norāda, ka skaitītāja rūpnīcas plomba uz skaitītāja tiek uzstādīta tikai vienu reizi un to dara vienīgi skaitītāja ražotājs, turklāt skaitītāja ražotāja uzstādīto skaitītāja rūpnīcas plombu vairāk neviens nav tiesīgs ne noņemt, ne arī nomainīt. AS "Latvijas Gāze" un prasītāja kā saistību un tiesību pārņēmēja neveic skaitītāja ražotāja rūpnīcas plombu noņemšanu.

Ar skaitītāju uzskaitītais dabasgāzes patēriņš gazificētajā objektā /adrese/, bija būtiski samazinājies laika periodā no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim, salīdzinot ar laika periodu no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim, kas papildus citiem lietā esošajiem pierādījumiem liecina par prettiesisku iejaukšanos skaitītājā un skaitītāja rūpnīcas plombā, kā arī prettiesiski radītās iespējas dabasgāzes lietošanai bez maksas reālu izmantošanu vairāk kā astoņu gadu garumā.

Civillikuma 3.pantā noteikts, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības. Skaitītāja un AS "Latvijas Gāze" plombas noņemšanas brīdī un pašlaik ir piemērojami Noteikumi Nr.78 (redakcijā, kas bija spēkā no 2017.gada 3.aprīļa līdz 2020.gada 24.janvārim).

Prasītāja atsaukusies uz Satversmes tiesas 2021.gada 14.oktobra spriedumu lietā Nr.2021-03-03 un tajā minēto, tāpat Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr.2019-37-0103 norādīto.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.78 97.3.apakšpunktu lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto komercuzskaites mēraparātu un plombu saglabāšanu. Saskaņā ar Noteikumu Nr.78 146.punkta otro teikumu jebkurai personai ir aizliegts ietekmēt komercuzskaites mēraparāta darbību. Savukārt Civillikuma 1779.pants nosaka, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Ievērojot to, ka pienākumu nodrošināt skaitītāja saglabāšanu, noslēdzot līgumu, uzņēmās atbildētāja, bet šis pienākums netika izpildīts, secīgi atbildētājai ir pienākums atlīdzināt prasītājai nodarītos zaudējumus.

Satversmes tiesa spriedumā Nr.2019-37-0103 ir vērtējusi patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metodes un atzinusi, ka metode, saskaņā ar kuru tiek izmantots faktiski patērētās dabasgāzes daudzums līdzīgā laikposmā līdzīgos apstākļos, nodrošina ekonomisko ekvivalenci.

Katrā gadījumā, novērtējot piedzenamās summas apmēru, jānodibina faktiski izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjoms, kas nosakāms, veicot uzskaitītās dabasgāzes patēriņa salīdzinājumus līdzīgos apstākļos un laikposmos. Šāda metode, kas vērsta uz faktiski izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjoma noskaidrošanu, atbilst arī tiesību doktrīnā atzītajam - zaudējumu atlīdzināšanas mērķis ir nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku tāda stāvokļa atjaunošanu, kāds būtu bijis tad, ja aizskārums nebūtu noticis (*K.Torgāns. Saistību tiesības. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra. 2018, 199.lpp.*). Proti, piedzenamai summai par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi ir jābūt noteiktai tādā apmērā, lai novērstu prettiesiski radītās iespējas dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites negatīvās sekas, tātad pēc iespējas pilnīgāk atjaunojot stāvokli, kāds pastāvētu, ja attiecīgais dabasgāzes lietošanas normatīvo aktu pārkāpums nebūtu noticis.

Konkrētajā gadījumā dabasgāzes patēriņš bija būtiski samazinājies laika periodā no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim. Secīgi dabasgāzes patērēšana bez uzskaites gazificētajā objektā ir notikusi krietni ilgākā laika periodā nekā tas sākotnēji tika norādīts prasības pieteikumā un tam klāt pievienotajā izlietotās dabasgāzes un sadales sistēmas pakalpojumu pārrēķinā Nr.133753132 (tajā laikā saskaņā ar Noteikumu Nr.78 attiecīgajām tiesību normām tika izmantots aprēķina periods, kas nebija ilgāks par vienu gadu, nevērtējot ziņas par uzskaitītās dabasgāzes apjomu visā laika periodā, kad skaitītājs bija uzstādīts gazificētajā objektā, un neveicot uzskaitītās dabasgāzes patēriņa salīdzinājumu līdzīgos laika periodos).

Secīgi katrā individuālā gadījumā, nodibinot faktiski izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomu, proti, veicot uzskaitītās dabasgāzes patēriņa salīdzinājumus līdzīgos apstākļos un laikposmos, tiek nodibināts arī laiks, no kura ir samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums. Savukārt Noteikumu Nr.78 90.2.apakšpunkta vēsturiskā redakcija noteica, ka tikai gadījumos, ja nav iespējams noteikt, no kura laika ir samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzumus vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, par perioda sākumu uzskata gadu, pirms tika konstatēts Noteikumu Nr.78 87.punktā minētais pārkāpums, kura dēļ lietotājam ir radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, ja komercuzskaites mēraparāts nav bijis uzstādīts vai komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas laiks ir ilgāks par gadu. Turklāt Satversmes tiesa spriedumā Nr.2019-37-0103 ir devusi konkrētas norādes, kādā veidā nosakāms faktiski izlietotās dabasgāzes daudzums un, izvērtējot katras lietas apstākļus par faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā, tiek noteikts arī laiks, no kura negodprātīgiem dabasgāzes lietotājiem ir bijusi radīta iespēja patērēt dabasgāzi bez uzskaites un secīgi bez attiecīgas samaksas.

Tādējādi konkrētajā lietā faktiski izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjoma aprobežošana ar periodu no 2018.gada 6.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim, neskatoties uz lietā esošajiem pierādījumiem, ka dabasgāze bez uzskaites (vai nepilnīgas uzskaites) lietota ilgākā laika periodā, t.i., no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim, nenodrošinātu ekonomisko ekvivalenci un stāvokļa, kāds pastāvētu, ja attiecīgais dabasgāzes lietošanas normatīvo aktu pārkāpums nebūtu noticis, atjaunošanu.

Ievērojot Satversmes tiesas spriedumā Nr.2021-03-03 un spriedumā Nr.2019-37-0103 izteiktās atziņas, kā arī Civillikuma 1779. un 1895.pantu, prasītāja ir sagatavojusi izlietotās dabasgāzes un sadales sistēmas pakalpojumu pārrēķinu Nr.133753132/1 par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim, pamatojoties uz faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, proti, no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim.

Sagatavojot pārrēķinu Nr.133753132/1, ir ņemts vērā periodā no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim ar skaitītāju uzskaitītais dabasgāzes apjoms, proti, no kopējā faktiski izlietotās dabasgāzes apjoma (31060 m^3) ir atņemts ar skaitītāju uzskaitītās dabasgāzes apjoms (21463 m^3) attiecīgajā periodā, tādējādi nosakot izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomu 9597 m^3. Līdz ar to saskaņā ar pārrēķinu Nr.133753132/1 atbildētājai ir pienākums samaksāt prasītājai faktiski izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi (9597 m^3) 5480,94 EUR apmērā, tādējādi nodrošinot ekonomisko ekvivalenci prasītājas un atbildētājas tiesiskajās attiecībās.

Līgumsoda apmērs, kas noteikts zaudējumu apmērā, proti, 5480,94 EUR, saskaņā ar pārrēķinu Nr.133753132/1 ir samērīgs ar izdarīto pārkāpumu.

Tāpat atbildētājai ir pienākums atlīdzināt arī skaitītāja demontāžas un jaunā skaitītāja uzstādīšanas izdevumus, jaunā skaitītāja vērtību, pasta izdevumus par pretenzijas nosūtīšanu un skaitītāja veiktās pārbaudes izdevumus.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1716., 1717., 1724.[1] un 1779.pantu.

Atbildētāja/pers. A/ sniegusi paskaidrojumus (lietas 1.sējuma 86.-88.lapa, 205.lapa) par prasību. Atbildētāja prasību neatzīst.

Atbildētājai šaubas izraisa, vai komersantam apskatei (izpētei) nodotais mēraparāts un plomba patiešām bija tie, kurus AS "Gaso" atslēdznieki - autovadītāji /pers. C/ un /pers. D/ - noņēma atbildētājas mājā un ievietoja tā saucamā drošības maisā, neuzliekot tam drošības uzlīmi. Atbildētāja nav piedalījusies bojātā mēraparāta pārbaudē, kura tika veikta SIA "V&V VentMet laboratorija", nav informēta par šo pārbaudi un tās rezultātā sastādīto aktu Nr.S19-257 par mērīšanas līdzekļa pārbaudi. Līdz ar to apšauba, ka prasībā atsauce uz aktā ierakstīto, ka konstatēti skrāpējumi pie skaitītāja izgatavotās plombas, varēja izraisīt dabasgāzes uzskaites aparāta nefunkcionēšanu.

No atbildētājas rīcībā esošā 2007.gada 22.februāra akta par gāzes skaitītāja pievienošanu un dabasgāzes padevi Nr.41 redzams, ka pēdējā šā dabasgāzes uzskaites aparāta verifikācija, bez pierādījumiem par to, ir notikusi vien 2006.gadā. Nedz verificēšanas sertifikāts, nedz verifikācijas uzlīme jeb atzīme, kuras noteic Ministru kabineta 2006.gada 5.decembra noteikumi Nr.981 "Noteikumi par mērīšanas līdzekļu atkārtoto verificēšanu, verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm" šim dokumentam un aparātam nav pievienoti. Tādējādi ir pamatotas šaubas par šādas verifikācijas esamību.

AS "Gaso" ar pienācīgiem pierādījumiem nav pierādījusi pārkāpumu esamību un (pieņemot, ka šādi pārkāpumi ir bijuši) nav pierādījusi, ka šie pārkāpumi ir izdarīti tīši un tie radīja iespēju atbildētājai patērēt dabasgāzi bez maksas.

Ar Vidzemes rajona tiesas 2022.gada 25.februāra spriedumu (lietas 1.sējuma 222.-228.lapa) AS "Gaso" prasība apmierināta daļēji

Nospriests piedzīt no /pers. A/ par labu AS "Gaso" parādu par patērēto dabasgāzi 1306,46 EUR, līgumsodu 1306,46 EUR, zaudējumus, kas saistīti ar skaitītāja vērtības, demontāžas un mēraparāta pārbaudes izdevumiem un pasta izdevumus 106,64 EUR, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 407,93 EUR un izdevumus par ekspertīzes veikšanu 313,87 EUR, tiesas izdevumus 176,84 EUR, kopā 3618,20 EUR.

Noraidīta AS "Gaso" prasība par parāda un kompensācijas 8348,96 EUR piedziņu no /pers. A/.

Atzītas AS "Gaso" tiesības saņemt no /pers. A/ par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) likumiskos 6% no ar tiesas spriedumu piedzītās summas 3618,20 EUR.

Spriedumā norādīts turpmākais.

Lietā atbildētāja apšaubījusi prasītājas norādīto, ka no gazificētā objekta /adrese/, noņemtā gāzes skaitītāja un plombas bojājumi ir bijuši tīši no atbildētājas puses un to bojājumu rezultātā pastāvēja iespēja lietot dabasgāzi bez maksas. Norādījusi, ka, noņemot gāzes skaitītāju un plombu, tas tika ievietots drošības maisā, neuzliekot tam drošības uzlīmi. Nav piedalījusies arī bojātā mēraparāta pārbaudē, kas tika veikta SIA "V&V VentMet laboratorija" un nav informēta par tās rezultātā sastādīto aktu Nr.S19-257. Kā arī apšaubījusi, ka viņai uzstādītais gāzes skaitītājs ir bijis verificēts. Atbildētāja uzskata, ka prasītāja nav pierādījusi pārkāpumu esamību, kā arī to, ka pārkāpumi ir izdarīti tīši un tie radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez maksas.

Noteikumu Nr.78 (redakcijā līdz 2020.gada 24.janvārim) 97.3. un 97.4.apakšpunktā ir noteikts, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto komercuzskaites mēraparātu un plombu saglabāšanu un nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā, ziņot sadales sistēmas operatoram par konstatētajiem komercuzskaites mēraparātu vai plombu bojājumiem. Savukārt minēto noteikumu 146.punktā noteikts, ka jebkurai personai ir aizliegts ietekmēt komercuzskaites mēraparāta darbību.

No minētā normatīvā regulējuma izriet, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt dabasgāzes skaitītāju un plombu saglabāšanu, viņam ir aizliegts to ietekmēt un nekavējoties jāziņo par konstatētajiem bojājumiem.

Pušu noslēgtā līguma 2.1.5.apakšpunktā puses ir pielīgušas, ka lietotāja pienākums ir nodrošināt piegādātāja uzstādītā skaitītāja un plombu saglabāšanu.

Līdz ar to atbildētājai bija pienākums nodrošināt skaitītāja, tā detaļu un plombu veseluma saglabāšanu, un bojājumu gadījumā ziņot prasītājai.

2019.gada 5.aprīlī prasītājas darbinieks gazificētajā objektā /adrese/, ir sastādījis aktu par skaitītāja maiņu. Aktā ir norādīts, ka skaitītājs G4 Actaris Nr.005740401 ir noņemts un pievienots cits skaitītājs BK-G4M Nr.01064284. Atbildētāja aktu ir parakstījusi. Minētajā aktā nav konstatēts, ka noņemtajam skaitītājam būtu bijuši kādi defekti, bet ir norādīts, ka prasītāja veica plānotu skaitītāja maiņu. Tomēr šim faktam nav nozīmes prasības izskatīšanā, jo prasītājas prasījumu neietekmē skaitītāja noņemšanas pamats. Tas nedz attaisno iespējamo atbildētājas rīcību, nedz pastiprina atbildētājas atbildību.

SIA "V&V VentMet laboratorija" 2019.gada 2.maijā sastādītajā aktā Nr. S19-257 par mērīšanas līdzekļa pārbaudi norāda, ka noņemtais skaitītājs, kas noņemts atbildētājas klātbūtnē 2019.gada 5.aprīlī, līdz skaitītāja pārbaudei 2019.gada 2.maijā, SIA "V&V VentMet laboratorija" atverot drošības maisa iepakojumu, ir bijis tādā pašā stāvoklī kā mēnesi pirms tā noņemšanas. Šis akts ir vērtējams kā rakstveida pierādījums un tajā norādītais ir atzīstams par pierādītu tikai tiktāl, ciktāl tas apstiprinās ar citiem lietas materiāliem, vai tādā apjomā, kādā pretējā puse to nav apstrīdējusi.

Tiesas nozīmētās ekspertīzes rezultātā (Valsts tiesu ekspertīžu biroja 2020.gada 19.novembra ekspertes /pers. B/ ekspertīze tiesu trasoloģiskajā specialitātē "Mehanoskopisko pēdu izpēte" skaitītājam Nr.005740401) ir konstatēti bojājumi un neatbilstības. Tiesa atzinusi, ka ar tiesu eksperta atzinumā konstatēto kopsakarībā ar SIA "V&V VentMet laboratorija" 2019.gada 2.maijā sastādītajā aktā secināto ir pierādīts, ka skaitītājs, kamēr tas ir atradies atbildētājas valdījumā, ir ticis ietekmēts no ārpuses - bojāts. Secināms, ka ir noticis Noteikumu Nr.78 97.3.apakšpunktā lietotājam noteiktā pienākuma pārkāpums, jo nav nodrošināta skaitītāja un ar to saistītu sistēmu un plombu saglabāšana un ziņošana par bojājumiem. Minētais dod tiesību prasītājai apšaubīt atbildētājas iesniegto skaitītāja rādījumu atbilstību reāli patērētās dabasgāzes daudzumam.

Atbildētāja nav apstrīdējusi Valsts tiesu ekspertīžu biroja ekspertes /pers. B/ 2020.gada 19.novembrī sniegto ekspertīzes atzinumu.

Tiesa atzinusi par nepamatotiem atbildētājas iebildumus par to, ka nav iesniegti pierādījumi par to, vai skaitītājs ir bijis verificēts un atbilda Latvijas un Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām.

Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumu Nr.455 "Kārtība, kādā tiek veikta mērīšanas līdzekļu tipa apstiprināšana, pirmreizējā verificēšana un tirgus uzraudzība" (spēkā līdz 2014.gada 5.novembrim), kas noteica mērīšanas līdzekļu metroloģiskās kontroles kārtību, 14.punkts paredzēja - gadījumā, ja mērīšanas līdzekļu tips atbilst metroloģiskajām prasībām, sertifikācijas institūcija izsniedz nacionālo tipa apstiprinājuma sertifikātu vai EEK tipa apstiprinājuma sertifikātu. Pārliecinoties Latvijas Metroloģijas biroja mājas lapā (http://www.latmb.lv/lv/gazes-skaititaji), tiesa konstatēja, ka gāzes skaitītāja tipam patiešām ir izsniegts sertifikāts, kas bija

derīgs tā uzstādīšanas laikā. Līdz ar to iebildumiem par EEK apstiprinājuma sertifikāta neesību nav nozīmes.

Ievērojot to, ka pienākumu nodrošināt skaitītāja saglabāšanu, noslēdzot līgumu, uzņēmās atbildētāja, bet šis pienākums netika izpildīts, atbildētājai ir pienākums atlīdzināt prasītājai nodarītos zaudējumus.

Ministru kabineta noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" (redakcijā līdz 2020.gada 24.janvārim) 87.punkts noteic – ja, pārbaudot lietotāja dabasgāzes sistēmu, sadales sistēmas operators konstatē, ka patvaļīgi ierīkots pieslēgums pirms komercuzskaites mēraparāta vai lietotājs dabasgāzi lieto bez komercuzskaites mēraparāta, vai komercuzskaites mēraparāts vai plomba ir bojāta un kādas minētās darbības dēļ ir samazināts dabasgāzes patēriņa rādījuma lielums vai radīta iespēja dabasgāzi lietot bez maksas, sistēmas operators par konstatēto faktu sastāda aktu divos eksemplāros. Attiecīgi 89.punktā noteikts - ja konstatēts šo noteikumu 87.punktā minētais pārkāpums, sadales sistēmas operators veic pārrēķinu par izlietoto dabasgāzi un sadales sistēmas pakalpojumiem.

Dabasgāzes piegādes līguma 4.1.apakšpunktā puses pielīgušas, ka tīša skaitītāja bojājuma gadījumā, ja ir bojātas, viltotas vai norautas skaitītāja vai gāzesvadu plombas gadījumā, kuru dēļ samazināts gāzes patēriņa lielums vai radīta iespēja gāzi lietot bez maksas, tiek veikts nelikumīgi izlietotās gāzes daudzuma aprēķins un aprēķināts līgumsods.

/adrese/, periodā no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim uzrādīts patērētās gāzes daudzums 31060 m^3, bet no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim uzrādīts patērētās gāzes daudzums 21463 m^3.

Prasītāja par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim veikusi izlietotās dabasgāzes un kompensācijas aprēķinu, prasot piedzīt izlietotās dabasgāzes daudzumu no starpības, kas radusies no neuzskatītās dabasgāzes apjoma, tas ir, 9597 m^3, kas ir 5480,94 EUR, līgumsodu 5480,94 EUR, kā arī demontāžas, ekspertīzes un jaunā skaitītāja vērtību un tiesas izdevumus.

Tiesa, nosakot patērētās dabasgāzes daudzumu, kas netika uzskaitīts konstatētā pārkāpuma rezultātā, šajā lietā vadās pēc Satversmes tiesas spriedumā lietā Nr.2019-37-0103 izteiktajām atziņām un tiesību normu interpretācijas.

Satversmes tiesa norādījusi, ka patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metodēm jābūt tādām, kas atbilstoši taisnīguma principam nodrošina energoapgādes tiesisko attiecību dalībnieku ekonomisko ekvivalenci un to, ka patērētās dabasgāzes daudzums tiek noteikts iespējami tuvu tam, kas patērēts faktiski (Satversmes tiesas sprieduma 29.1.apakšpunkts), ka patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metode, saskaņā ar kuru tiek izmantots faktiski patērētās dabasgāzes daudzums līdzīgā laika posmā līdzīgos apstākļos, nodrošina ekonomisko ekvivalenci.

Norādot, ka tas vien, ka konkrēts jautājums netiek regulēts ar rakstītajām tiesību normām, vēl nenozīmē, ka tas vispār netiktu regulēts, Satversmes tiesa par Satversmei atbilstošu ir atzinusi vienu no apstrīdētajās tiesību normās paredzētajām patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metodēm, norādot, ka tiesai, pārbaudot pušu iesniegtos pierādījumus, ir jānoskaidro apstākļi par faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā.

Arī judikatūra, kas jāņem vērā tiesai (Civilprocesa likuma 5.panta sestā daļa), sniedz norādi par patērētās dabasgāzes aprēķināšanas metodi, nosakot faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpuma gadījumā (*Augstākās tiesas Senāta 2022.gada 31.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-133/2022*). Senāta spriedumā norādīts uz diviem veidiem, kā tiesai aprēķināt patērēto dabasgāzes daudzumu: 1) salīdzinot vēsturiskos datus par pārkāpēja dabasgāzes patēriņu objektā vai analogā situācijā; 2) salīdzinot patēriņa datus ar patēriņu objektam līdzīgā objektā, kurā nav notikusi iejaukšanās patēriņa uzskaitē.

Laika periods, par kuru jānosaka gāzes patēriņa iespējamais daudzums, ir divi gadi - no 2017.gada 5.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim, tas ir, 24 mēneši, kuros iekļauti mēneši visos gadalaikos.

Tiesa, nosakot patērētās dabasgāzes daudzumu, piemērojusi metodi, saskaņā ar kuru tiek izmantots faktiski patērētās dabasgāzes daudzums līdzīgā laika posmā līdzīgos apstākļos, šajā gadījumā par atskaites periodu ņemot gāzes patēriņu tai pašā mājsaimniecībā vistuvākajā laika periodā pēc pārkāpuma konstatēšanas, kad uzstādīts jauns skaitītājs, periodu, kas ietver visus gadalaikus, visas sezonas, kad gāzes patēriņš var atšķirties.

Civilprocesa likuma 93.panta nosacījumi paredz pušu pienākumu pierādīt savus apgalvojumus un iebildumus. Nosakot patērētās dabasgāzes daudzumu, tiesa ņem vērā prasītājas iesniegtos pierādījumus. Norādīto datu pareizībai iebildumus nav izteikusi atbildētāja. Tiesa vadās pēc tiem dabasgāzes patēriņa datiem, ko iesniegusi prasītāja - faktiskās dabasgāzes patēriņa tabulām (lietas 197.lapa), no kurām redzams, ka pašas atbildētājas gāzes patēriņš pēc bojātā skaitītāja nomaiņas ir palielinājies. Proti, laikā no 2019.gada 5.aprīļa līdz 2021.gada 31.oktobrim (18,83 mēneši) kopējais gāzes patēriņš bija 5819 m^3. Tātad vidēji mēnesī patēriņš bija 309 m^3, kas kopā par 24 mēnešiem būtu 7416,67 m^3.

Tā kā nav iespējams noteikt, vai un kādā periodā, kad bija radīta iespēja patērēt gāzi bez uzskaites, tā patiešām ir patērēta, nav iespējams noteikt, kad tieši izdarīts uzskaites iekārtas bojājums un kad sācies gāzes nelikumīgs patēriņš, tiesa vadās pēc tās ieskatā samērīga un taisnīga salīdzinoša gāzes patēriņa daudzuma, ko iespējams noteikt, salīdzinot gāzes patēriņu tam pašam lietotājam pirms un pēc gāzes skaitītāja nomaiņas, kad tas atšķiras.

Laika periodā, par kuru aprēķināms un piedzenams patērētais gāzes apmērs (2010.gada 30.novembris līdz 2019.gada 5.aprīlis - astoņi gadi un pieci mēneši), vadoties pēc prasītājas iesniegtiem datiem (lietas 197.lapa), gāzes patēriņš tika uzrādīts 21463 m^3, mēnesī vidēji 210,07 m^3 x 24 mēneši = 5041,68 m^3. Tātad, salīdzinot strīdus periodā uzrādīto gāzes patēriņu ar vidējo patēriņu tiesas norādītajā periodā (2019.gada 5.aprīlis līdz 2021.gada 31.oktobris), rodas starpība, kas nebija uzrādīta - 2374,99 m^3, par ko lietotājam jāmaksā papildus, par ko parāda apmaksu aprēķina tiesa.

Tiesa, nosakot maksājamās summas apmēru, ņem vērā prasītājas norādīto tarifu (lietas 196.lapa), kāds tas bija pārkāpuma atklāšanas laikā - 0,044791 EUR/kWh, ieskaitot dabasgāzes augstākās siltumspējas pārveidošanas koeficentu 10,538 kWh/m^3, akcīzes nodokli, un aprēķina maksājamu par gāzes patēriņa starpību jeb piedzenamo summu 1079,72 EUR, kam pieskaitāms pievienotās vērtības nodoklis 21% jeb 226,74 EUR, kopā 1306,46 EUR. Tiesa nevar sadalīt noskaidroto starpību pa mēnešiem vai atsevišķiem periodiem un piemērot katrā periodā bijušo atšķirīgo tarifu, jo nav iespējams noskaidrot sadalītos periodos patērētās gāzes apjoma starpību.

Saskaņā ar 2007.gada 9.oktobrī starp pusēm noslēgtā līguma 4.1.apakšpunktu - ja piegādātājs konstatē tīšus skaitītāja bojājumus, ir bojātas, viltotas vai norautas skaitītāja vai gāzesvadu plombas, patvaļīgi pievienotas gāzes iekārtas vai aparatūra, vai izdarīti citi pārkāpumi, kuru dēļ ir samazināts gāzes patēriņa lielums vai radīta iespēja gāzi lietot bez maksas, piegādātājs pārtrauc gāzes padevi

un saskaņā ar norēķinu kārtībā noteiktajām gāzes diferencētajām patēriņa normām aprēķina lietotāja nelikumīgi izlietotās gāzes daudzumu par laika periodu no pēdējās piegādātāja izdarītās pārbaudes vai skaitītāja uzstādīšanas dienas līdz gāzes padeves pārtraukšanai. Lietotājs apņemas apmaksāt aprēķina ceļā noteikto gāzes daudzumu un līgumsodu par pārkāpumu. Līgumsods tiek aprēķināts, reizinot gāzes daudzumu ar gāzes tirdzniecības gala tarifu divkāršā apmērā. Gāzes padevi atjauno pēc tam, kad lietotājs pilnībā ir samaksājis par saņemto gāzi, samaksājis līgumsodu, sedzis sabojātā skaitītāja vērtību un visus ar gāzes atvienošanu un pievienošanu saistītos izdevumus.

Tiesas ieskatā, šajā gadījumā, kad izdarīts nopietns pārkāpums un pārkāpuma izdarīšanas laiku noteikt nav iespējams, nav iespējams precīzi noteikt, kādā periodā un cik lielā apmērā gāze patērēta bez uzskaites, līgumsods nosakāms vienkārša maksājuma veidā, nosakot to pamatparāda jeb aprēķinātās patērētās dabasgāzes apmērā, tātad 1306,46 EUR.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.78 (redakcijā līdz 2020.gada 24.janvārim) 97.5.apakšpunktā noteikto atbildētājai ir pienākums segt prasītājas izdevumus, kas saistīti ar skaitītāja demontāžu un jauna skaitītāja uzlikšanu. Prasība par skaitītāja vērtības, demontāžas izdevumu un mēraparāta pārbaudes piedziņu ir apmierināma kopsummā 106,64 EUR.

Saskaņā ar Civillikuma 1759., 1763.pantu un Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājai noteiktas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6% procentus no simta gadā no piedzītās summas.

Prasītāja AS "Gaso" iesniegusi apelācijas sūdzību (lietas 1.sējuma 229.-232.lapa).

Spriedums tiek pārsūdzēts daļā, ar kuru tiesa ir noraidījusi prasību daļā par parāda par patērēto dabasgāzi 4174,48 EUR (5480,94 EUR – 1306,46 EUR) un līgumsoda 4174,48 EUR (5480,94 EUR – 1306,46 EUR) par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2017.gada 4.aprīlim piedziņu.

Pirmās instances tiesas aprēķina termiņa aprobežojums ar 24 mēnešiem ir pretējs Satversmes 105.pantam.

Pirmās instances tiesas piespriestais līgumsods 1306,46 EUR nav uzskatāms par taisnīgu un samērīgu, salīdzinot ar pieļauto pārkāpumu un tā sekām, tādējādi tas nenodrošina prevencijas un sodīšanas funkciju, proti, neattur dabasgāzes lietotājus no dabasgāzes apgādes un lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo tiesību aktu pārkāpumiem. Piespriestais līgumsods gluži otrādi - veicina attiecīgās prettiesiskās darbības, radot situāciju, lai negodprātīgi dabasgāzes lietotāji varētu iedzīvoties uz sadales sistēmas operatora rēķina.

Pirmās instances tiesa, aprobežojot pārrēķinu Nr.133753132/1 ar divu gadu periodu, spriedumā nav sniegusi izvērstu un motivētu vērtējumu, kāpēc pārrēķins aprobežojams ar diviem gadiem jeb 24 mēnešiem, proti, ar laika periodu no 2017.gada 5.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim. Turklāt no dabasgāzes patēriņa tabulā esošajām ziņām (vēsturiskajiem datiem) par dabasgāzes patēriņu gazificētajā objektā konstatējams, ka gazificētajā objektā tieši laika periodā no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim bija būtiski samazināts uzskaitītās dabasgāzes apjoms, salīdzinot ar laika periodu no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim.

Prasītājas ieskatā, dabasgāzes patēriņa tabula, proti, tajā esošās ziņas par gazificētajā objektā uzskaitītās dabasgāzes patēriņa tendencēm (vēsturiskajiem datiem), ir uzskatāma par pierādījumu atbilstoši Civilprocesa likuma 92.pantā noteiktajam. Prasītāja piekrīt pirmās instances tiesas norādītajam, ka dabasgāzes patēriņa tabula neapliecina apstākli, kad tieši notikusi iejaukšanās skaitītājā (konkrētu datumu), taču, izvērtējot dabasgāzes patēriņa tabulā esošās ziņas par uzskaitītās dabasgāzes apjomu konkrētos laika periodos un veicot šo periodu salīdzināšanu, ir iespējams konstatēt, kad notikusi iejaukšanās skaitītājā, proti, tas noticis laika periodos, kad dabasgāzes apjoms gazificētajā objektā ir bijis samazināts. Tieši šajos laika periodos arī tikusi izmantota pirmās instances tiesas konstatētā gazificētajā objektā prettiesiski radītā iespēja dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites vai patiesi izlietotās dabasgāzes apjoma (skaitītāja rādījumu) neatļauta samazināšana.

No dabasgāzes patēriņa tabulas redzams, ka gazificētajā objektā vērojams būtisks dabasgāzes kritums, sākot ar laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz pat 2019.gada 5.aprīlim, kad gazificētajā objektā uzskaitīts vien 1945-3120 m^3 dabasgāzes jeb aprēķinātais vidējais dabasgāzes patēriņš mēnesī ir 210 m^3 (21463 m^3 (par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim) / 102,17 mēnešiem = 210 m^3), salīdzinot ar laika periodu no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim, kad dabasgāzes patēriņš bija 3396 m^3-4102 m^3 jeb aprēķinātais vidējais dabasgāzes patēriņš mēnesī ir 304 m^3 (10935 m^3 (par laika periodu no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim) / 36 mēnešiem = 304 m^3). Secīgi dabasgāzes patēriņa tabulā esošās ziņas par dabasgāzes patēriņa tendencēm gazificētajā objektā liecina, ka dabasgāzes patēriņa samazinājums konstatējams konkrētā laika periodā, proti, no 2010.gada 30.septembra līdz pat 2019.gada 5.aprīlim.

Nozīme ir nevis tam, precīzi kurā datumā notikušas manipulācijas ar skaitītāju, bet gan tam, par kādiem laika periodiem manipulācijas ar skaitītāju ļāvušas prettiesiski samazināt patiesi uzskaitītās dabasgāzes daudzumu. Tāpat nozīmīgs ir laika periods, kurā būtiski uzskaitītās dabasgāzes patēriņa kritumi nav konstatējami un konkrētajā gadījumā šāds laika periods ir līdz 2010.gada 30.septembrim. Ņemot vērā, ka atbildētāja ir nodevusi skaitītāja rādījumu 2010.gada 30.septembrī (rādījums 10935) un nākamo rādījumu 2011.gada 30.septembrī (rādījums 13039), manipulācija ar skaitītāju varēja notikt jebkurā attiecīgā perioda dienā (kam nav izšķirošas nozīmes), t.sk. 2011.gada 30.septembrī pirms skaitītāja rādījumu nodošanas, taču attiecīgās manipulācijas rezultātā samazinātais skaitītāja rādījums attiecināms uz visu periodu kopš iepriekšējā rādījuma nodošanas.

Senāts līdzīgā lietā ir norādījis – ir būtiski gāzes patēriņa dati no patēriņa uzsākšanas brīža līdz prezumējamam pārkāpumam, lai varētu izprast gāzes patēriņa tendences laika posmā pirms pārkāpuma un tās salīdzināt ar pārkāpuma periodu. Proti, prasītājas iesniegtajiem pierādījumiem par dabasgāzes vidējā patēriņa tendencēm un faktisko dabasgāzes patēriņu ir nozīme patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanai iespējami tuvu tam, kas faktiski patērēts dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpuma gadījumā (sk. *Senāta 2022.gada 31.janvāra sprieduma civillietā Nr.C29707615, SKC-133/2022 10.2.apakšpunktu*).

Secīgi pirmās instances tiesai nebija tiesiska pamata aprobežot zaudējumu aprēķinu par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi ar laika periodu no 2017.gada 5.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim, jo samazināts uzskaitītās dabasgāzes patēriņš konstatējams arī laika periodā no 2010.gada 30.septembra līdz 2017.gada 4.aprīlim. Tādējādi pirmās instances tiesa nav ievērojusi Satversmes tiesas paustās atziņas spriedumā Nr.2019-37-0103 un spriedumā Nr.2021-03-03, Satversmes 105.pantu, Civillikuma 1779.pantu un Noteikumu Nr.78 97.5.apakšpunktu, kā rezultātā tas novedis pie nepareizas lietas izspriešanas, atstājot prasītāju bez pilnīgas (attiecībā uz visu periodu, kurā notikusi dabasgāzes patērēšana bez uzskaites, neaprobežojot to ar divu gadu periodu) tiesiskās aizsardzības, kas nodrošinātu ekonomisko ekvivalenci un taisnīgu strīda noregulējumu.

Pirmās instances tiesa, nosakot piedzenamo parādu par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi vien 1306,46 EUR, nav ievērojusi Satversmes tiesas paustās atziņas spriedumā Nr.2019-37-0103 un spriedumā Nr.2021-03-03, Satversmes 105.pantu,

Civillikuma 1779.pantu un Noteikumu Nr.78 97.5.apakšpunktu, tādējādi arī tiesas piespriestais līgumsods 1306,46 EUR nav uzskatāms par taisnīgu un samērīgu, jo saskaņā ar prasītājas iesniegto pārrēķinu parāda (izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes) apmērs ir 5480,94 EUR, tātad arī līgumsods būtu nosakāms vismaz tādā pašā apmērā.

Pirmās instances tiesa, izvērtējot līgumsoda apmēru, nav ņēmusi vērā tādu kritēriju kā pārkāpuma ilgumu, proti, gazificētajā objektā vairāk kā astoņus gadus, t.i., laika periodā no 2010.gada 30.septembra līdz pat 2019.gada 5.aprīlim, bija būtiski samazināts uzskaitītās dabasgāzes apjoms. Tiesa nav vērtējusi pieļautās prettiesiskās rīcības kā nelegālās darbības raksturu, bīstamību un attiecīgās rīcības iespējamās sekas.

Pirmās instances tiesas piespriestais līgumsods 1306,46 EUR nav uzskatāms par taisnīgu un samērīgu, salīdzinot ar pieļauto pārkāpumu un tā iespējamām sekām, tādējādi tas nenodrošina prevencijas un sodīšanas funkciju, proti, neattur dabasgāzes lietotājus no dabasgāzes apgādes un lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo tiesību aktu pārkāpumiem.

Ievērojot minēto, tā kā spriedums tiek pārsūdzēts prasības noraidītā daļā, prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai parādu par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi 4174,48 EUR par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2017.gada 5.aprīlim un līgumsodu 4174,48 EUR, kā arī visus tiesāšanās izdevumus.

Atbildētāja sniegusi rakstveida paskaidrojumus (lietas 2.sējuma 3.-4.lapa) par apelācijas sūdzību.

Tiesa, nosakot patērētās dabasgāzes daudzumu, kas netika uzskaitīts konstatētā pārkāpuma rezultātā, pamatoti vadījās pēc Satversmes tiesas spriedumā lietā Nr.2019-37- 0103 izteiktajām atziņām un tiesību normu interpretācijas. Atbildētāja tiesas izklāstītājai motivācijai pilnībā pievienojas.

Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantu noteikta lietas izskatīšana rakstveida procesā, par to informējot lietas dalībniekus, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu vai citu procesuālu lūgumu iesniegšanai.

Atbildētāja/pers. A/ sniegusi rakstveida paskaidrojumus (lietas 2.sējuma 13.-14.lapa), kuros minēts, ka atbildētāja dzīvojamo māju /adrese/, ar balto apdari iegādājusies 2007.gada augustā. Gāzes piegādes līgums bija noslēgts ar iepriekšējo mājas īpašnieku, tāpēc līgums tika pārslēgts 2007.gada oktobrī. Pirms līguma pārslēgšanas nekāda skaitītāja pārbaude nenotika. Uzskata, ka AS "Latvijas Gāze", slēdzot līgumu un nepārbaudot gāzes skaitītāja tehnisko un vizuālo stāvokli, rīkojusies nepareizi.

Pirmajos gados pēc mājas iegādes apkure lietota lielākā patēriņā, jo iekšējā apdare prasīja papildu siltumu un mājas žūšanu. Apkures vidējo patēriņu, slēdzot gāzes patēriņa līgumu, noteica AS "Latvijas Gāze" pēc saviem aprēķiniem un mājas platības kvadrātmetriem. No 2007.gada oktobra līdz 2019.gadam AS "Latvijas Gāze" darbinieki apsekoja gāzes padevi un salīdzināja skaitītāja rādījumus tikai kādas trīs vai četras reizes.

Nepiekrīt, ka gāzes skaitītājs 2019.gada 5.aprīlī tika noņemts atbildētājas klātbūtnē, jo tā nebija – telpa, kurā atrodas apkures katls, ir tik maza, ka tur nav iespējams stāvēt blakus diviem AS "Latvijas Gāze" darbiniekiem un vērot skaitītāja noņemšanas un uzlikšanas procesu. Arī ar jaunā skaitītāja uzstādītām plombām netika iepazīstināta un salīdzināts ar sastādīto aktu. Vecais skaitītājs jau bija ievietots maisā un aizlīmēts, uz kura tika palūgts uzlikt parakstu, visu pārējo sarakstīja darbinieki. Noņemšanas un uzlikšanas kontrole bija tikai darbinieku starpā, atbildētāja nebija pieaicināta.

Apkures sistēmai uz radiatoriem tika uzliktas termogalvas, ar kurām iespējams regulēt temperatūru un atslēgt telpā radiatoru skaitu. Tika uzstādīts bezvadu elektroniskais temperatūras regulators, kurš ļauj ekonomēt dabasgāzi līdz 30%.

No 2011.gada samazinājās mājas iemītnieki – vispirms nomira atbildētājas māte, 2012.gadā māju pameta vecākā meita, kura aizbraukusi strādāt uz ārzemēm. Tāpēc arī samazinājās dabasgāzes patēriņš, jo tā tika lietota tikai apkurei un sezonāli. Ar 2018.gadu dabasgāzes patēriņš paaugstinājās, jo jaunākajai meitai piedzima dvīnīši un viņiem bija nepieciešams papildu siltums. Līdz ar iemītnieku vairākumu patēriņš kļuva lielāks.

Atbildētāja nav veikusi nekādas prettiesiskas darbības un iejaukšanos skaitītāja darbībā. Skaitītāji Actaris G4 tika ievesti Latvijā 2004.gadā, lietošanas garantijas laiks – 10 gadi. No 2007. līdz 2019.gadam nebija veikta neviena skaitītāja pārbaude un verifikācija, kas arī varēja būt bīstama situācija tā lietošanā. Skaitītāja defekti varēja rasties vecā īpašnieka un mājas remonta laikā, kad tika veikta baltā apdare un tehniskas uzstādīšana.

Vidzemes rajona tiesas piespriesto ir nomaksājusi. Lūdz noraidīt prasītājas prasītā parāda piedziņu par laiku no 2010.gada 30.septembra līdz 2017.gada 5.aprīlim.

Vidzemes rajona tiesas spriedums nav pārsūdzēts daļā par parāda 1306,46 EUR, līgumsoda 1306,46 EUR, zaudējumu, kas saistīti ar skaitītāja vērtības, demontāžas un mēraparāta pārbaudes un pasta izdevumiem 196,64 EUR, ar lietas vešanu saistīto izdevumu 407,93 EUR, izdevumu par ekspertīzes veikšanu 313,87 EUR, samaksāto tiesas izdevumu 176,84 EUR, kopā 3618,20 EUR piedziņu, kā arī tiesībām saņemt no /pers. A/ likumiskos procentus. Līdz ar to spriedums norādītajā daļā stājies likumīgā spēkā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka ir iespējams izskatīt lietu rakstveida procesā.

Apelācijas instances tiesa atzīst, ka lietai pievienojami /pers. A/ iesniegtie dokumenti, kas nosūtīti zināšanai arī prasītājai - 2007.gada 3.jūlija pirkuma līgums, ar kuru /pers. E/ pārdod /pers. A/ nekustamā īpašuma /adrese/ (tagad – /adrese/) 1/2 domājamo daļu, 2007.gada 29.jūnija kredīta līgums Nr.5355/7H14 starp AS "DnB Banka" un /pers. A/, 17 fotogrāfijas, uzņēmuma "Siltumtehnika" 2018.gada 23.augusta rēķins, produkta apraksts, /pers. F/ miršanas apliecība, četras dzimšanas apliecības, Valsts un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2019.gada 27.decembra un 2019.gada 27.decembra lēmumi, divi izraksti-epikrīzes par /pers. G/ un /pers. H/. Lietai nav pievienojami citi /pers. A/ iesniegtie dokumenti, kas ir svešvalodās un kas iesniegti bez tulkojuma.

Motīvu daļa

Novērtējusi prasības pieteikumā, apelācijas sūdzībā norādītos motīvus, lietā esošos rakstveida pierādījumus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka AS "Gaso" prasība sprieduma pārsūdzētajā daļā ir noraidāma.

Ar Uzņēmumu reģistra 2017.gada 1.decembra lēmumu (lietas 1.sējuma 73.lapa) nolemts ierakstīt komercreģistrā reorganizāciju – sadalīšanu, nodalot daļu mantas no komercsabiedrības AS "Latvijas Gāze" un izveidojot komercsabiedrību AS "Gaso".

Saskaņā ar AS "Latvijas Gāze" 2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmuma 4.1.apakšpunktu (lietas 1.sējuma 57.-71.lapa) sabiedrība nodala un nodod iegūstošajai sabiedrībai mantu, kas norādīta mantas sadales aktā; saskaņā ar 4.4.apakšpunktu iegūstošā sabiedrība pārņem visas sabiedrības tiesības un pienākumus, kas ir saistīti ar mantu un nodalītajiem saimnieciskās darbības veidiem /../.

Lietā nav strīda, ka prasītāja AS "Gaso" ir AS "Latvijas Gāze" tiesību pārņēmēja tiesiskajās attiecībās attiecībā pret /pers. A/.

/pers. A/ pieder nekustamais īpašums /adrese/ (tagad /adrese/), - zemesgabals ar dzīvojamo māju uz tās (zemesgrāmatas nodalījuma noraksts – lietas 1.sējuma 39.-41.lapa). Īpašuma tiesības /pers. A/ uz 2007.gada 3.jūlija u n 2007.gada 4.jūlija pirkuma līgumu pamata nostiprinātas zemesgrāmatā 2007.gada 30.jūlijā.

Akts par gāzes skaitītāja pievienošanu un dabasgāzes padevi datēts ar 2007.gada 22.februāri, sastādīts ar iepriekšējo dabasgāzes lietotāju /pers. E/ (lietas 1.sējuma 32.lapa).

2007.gada 9.oktobrī starp AS "Latvijas Gāze" kā piegādātāju un /pers. A/ kā lietotāju noslēgts dabasgāzes piegādes līgums mājsaimniecības lietotājiem (lietas 1.sējuma 27.-28.lapa). Atbilstoši līguma 1.1.apakšpunktam prasītāja apņēmusies piegādāt un pārdot dabasgāzi lietotājam, bet lietotājs saņem gāzi, samaksā par to un izlieto to mājsaimniecībā paša vajadzībām. Līguma 2.1.3.apakšpunktā noteikts lietotāja pienākums ievērot gāzes piegādes brīdī spēkā esošo piegādātāja apstiprināto norēķinu kārtību par dabasgāzi, kurā noteikts galīgais norēķinu termiņš un līgumsoda apmērs par kavētajiem maksājumiem.

/pers. A/ nav apstrīdējusi līguma noslēgšanas faktu, kā arī nav cēlusi iebildumus par līguma spēkā esību. Tāpat lietā nav strīda par to, ka atbildētājai ir piegādāta dabasgāze atbilstoši pušu noslēgtajam līgumam.

2019.gada 5.aprīlī, piedaloties prasītājas pārstāvjiem un /pers. A/, sastādīts akts par skaitītāja maiņu Nr.159798 (lieta 1.sējuma 33.lapa). No akta izriet ka veikta gāzes skaitītāja maiņa, noņemot esošo gāzes skaitītāju Actaris G4 un pievienojot jaunu skaitītāju BK-G4M. No akta izriet, ka noņemtais skaitītājs un plomba ielikti drošības maisā.

SIA "V&V VentMet laboratorija" 2019.gada 2.maijā sastādījusi aktu Nr.S19-257 par mērīšanas līdzekļa pārbaudi (lietas 1.sējuma 42.lapa), kurā teikts, ka vizuālās pārbaudes laikā konstatēts, ka mērīšanas līdzeklim bojāta rūpnīcas izgatavotā plomba un kniede. Skaitītāju izgatavotās plombas un kniedes nospiedumi neatbilst rūpnīcas izgatavotās plombas un kniedes nospiedumiem; konstatēti skrāpējumi pie skaitītāja izgatavotās plombas (2.punkts).

Pirmās instances tiesa noteikusi lietā trasoloģisko-mehanoskopisko pēdu izpētes ekspertīzi dabasgāzes skaitītājam un plombai (lietas 1.sējuma 153.-154.lapa).

Valsts tiesu ekspertīžu biroja eksperte /pers. B/ 2021.gada 14.maijā lietā sniegusi eksperta atzinumu (lietas 1.sējuma 160.-178.lapa). No ekspertīzes izriet, ka attiecīgajam skaitītājam un rūpnīcas plombai konstatēti bojājumi un neatbilstības. Cita starpā secināts, ka verifikācijas kniedes aizmugure ir atdalīta, to nolaužot; priekšējā paneļa priekšpusē stiprinājuma atveres virsmā pie, ap un zem verifikācijas kniedes priekšpusē ir skrāpējumi; skaitītāja priekšējais panelis ir bijis atvērts, verifikācijas kniede ir bijusi noņemta, kā arī norādīti citi trūkumi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas un 430.panta trešās daļas noteikumiem apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, nepārbaudot faktus, kas konstatēti pirmās instances tiesā, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Pirmās instances tiesa, analizējot lietā iegūtos pierādījumus, norādījusi, ka skaitītājs ir ticis bojāts, radot iespēju patērēt dabasgāzi bez uzskaites. /pers. A/ ir par to atbildīga, jo pušu līguma 2.1.5.apakšpunktā puses ir pielīgušas, ka lietotāja pienākums ir nodrošināt piegādātāja uzstādītā skaitītāja un plombu saglabāšanu. Arī Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 97.3.apakšpunkts nosaka, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto komercuzskaites mēraparātu un plombu saglabāšanu.

Tā kā pirmās instances tiesas spriedumu atbildētāja nav pārsūdzējusi, apelācijas instances tiesai nav nepieciešams atkārtoti aplūkot jautājumu, vai skaitītājs un plombas ir tikuši bojāti un vai radīta iespēja lietot dabasgāzi bez uzskaites. Minētie apstākļi par prettiesisku iejaukšanos skaitītājā un plombā, kas radīja iespēju lietot dabasgāzi bez uzskaites, ir nodibināti ar spēkā stājušos pirmās instances tiesas spriedumu attiecīgajā daļā.

Lietā pastāv strīds - par kādu laika periodu ir piedzenams parāds par patērēto dabasgāzi, proti, par laika periodu, kā to sprieduma motīvu daļā noteikusi pirmās instances tiesa – 24 mēnešus, proti, no 2017.gada 5.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim, vai - kā to lūdz ar prasības pieteikuma papildinājumiem AS "Gaso" - par laiku no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim, salīdzinot ar faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim.

Prasītāja sākotnēji veikusi piedzenamās summas aprēķinu, balstoties uz Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 88.2.apakšpunktu un 89.punktu. Vadoties no šo noteikumu 90.2.apakšpunkta, aprēķins veikts par vienu gadu - no 2018.gada 6.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim. Noteikumu 90.2.apakšpunktā paredzēts - ja nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, par perioda sākumu uzskata gadu, pirms tika konstatēts šo noteikumu 87.punktā minētais pārkāpums, kura dēļ lietotājam ir radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, ja komercuzskaites uzskaites mēraparāts nav bijis uzstādīts vai komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas laiks ir vairāk par gadu.

Ar 2021.gada 14.oktobra spriedumu lietā Nr.2021-03-03 Satversmes tiesa nospriedusi atzīt:

- Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 88.punktu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2021.gada 12.augustam) un 89.punktu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020.gada 24.janvārim) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 107.panta septītajai daļai un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no izdošanas brīža,

- Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 88.punktu, 89.punktu (redakcijā, kas bija spēkā no 2020.gada 25.janvāra līdz 2021.gada 12.augustam, un spēkā esošajā redakcijā) un 89.^{1} punktu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2021.gada 12.augustam) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 107.panta septītajai daļai un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no izdošanas brīža.

Satversmes tiesa šī sprieduma 27.punktā norādījusi, ka tādējādi dabasgāzes lietošanas noteikumu tiesiskās sekas vairs

nenosaka speciālais tiesiskais regulējums. Taču tas pats par sevi nenozīmē, ka enerģijas lietotājam vairs nebūtu pienākuma atlīdzināt sadales sistēmas operatoram nodarītos zaudējumus. No taisnīguma principa un tā konkretizācijas elementa - ekonomiskās ekvivalences - izriet, ka nav pieļaujama civiltiesisko attiecību dalībnieku iedzīvošanās uz cita šo tiesisko attiecību dalībnieku rēķina, tostarp nav pieļaujama arī enerģijas lietotāja iedzīvošanās uz sadales sistēmas operatora rēķina. Tādēļ enerģijas lietotājam ir pienākums atlīdzināt sadales sistēmas operatoram ar dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpumu nodarītos zaudējumus. Nepastāvot speciālam privāttiesisko attiecību tiesiskajam regulējumam, ir piemērojams vispārīgais civiltiesību regulējums attiecībā uz prettiesiskiem tiesību aizskārumiem, kas ietverts Civillikumā. Turklāt tieši un nepastarpināti ir piemērojams Satversmes 105.pants, taisnīguma princips un tā konkretizācijas elements - ekonomiskās ekvivalences princips.

Citā Satversmes tiesas spriedumā - 2020.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr.2019- 37-0103 - atzīts par pamatotu patērētās dabasgāzes daudzumu noteikt, balstoties uz faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā.

Pēc Satversmes tiesas 2021.gada 14.oktobra sprieduma pieņemšanas AS "Gaso" iesniegusi pirmās instances tiesā prasības pieteikuma grozījumus un papildinājumus, lūdzot piedzīt parādu par izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi 5480,94 EUR un līgumsodu 5480,94 EUR. Parāds aprēķināts par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim, to salīdzinot ar laika periodu no 2007.gada 30.septembra līdz 2010.gada 30.septembrim.

Nav apšaubāms, ka, ņemot vērā iepriekš noskaidroto, prasītājai ir tiesisks pamats saņemt aprēķinātās dabasgāzes starpības parādu. Tomēr tiesas kolēģija nepiekrīt AS "Gaso" viedoklim, ka parāds par patērēto, bet neuzskaitīto dabasgāzi papildus aprēķināms par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2019.gada 5.aprīlim.

Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 30.3.apakšpunktā norādīts, ka tiesai katrā gadījumā jāpārbauda, vai iesniegtie dati patiešām atbilst dabasgāzes daudzumam, kas patērēts līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā. Ja izņēmuma gadījumā energoapgādes komersanta rīcībā ir pierādījumi tam, ka enerģijas lietotājs ir patērējis lielāku dabasgāzes daudzumu, šie pierādījumi ir izmantojami, nosakot patērētās dabasgāzes daudzumu un par to veicamās samaksas apmēru.

Norādītais neizslēdz Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 90.2.apakšpunkta piemērošanu, nosakot periodu, par kādu tiek piedzīts parāds, proti, ja nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, par perioda sākumu uzskata gadu, pirms tika konstatēts šo noteikumu 87.punktā minētais pārkāpums, kura dēļ lietotājam ir radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, ja komercuzskaites mēraparāts nav bijis uzstādīts vai komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas laiks ir ilgāks par gadu.

Attiecībā uz izskatāmo lietu norādāms, ka AS "Gaso" veiktais parāda pārrēķins un patēriņa uzskaites tabula (lietas 1.sējuma 197.lapa) nav vērtējams kā pierādījums, kas precīzi nosaka laiku, no kura samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas. Nav šaubu, ka aprēķins līdz tiesiskas ticamības pakāpei apstiprina dabasgāzes patēriņa samazinājumu, pastāvot parāda aprēķina priekšnoteikumam, taču tas pats par sevi nav pierādījums, kas dod pamatu atzīt, ka iejaukšanās dabasgāzes patēriņa skaitītājā, kas radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez uzskaites, ir notikusi tieši 2010.gada 30.septembrī. Prasītāja nav iesniegusi citus pārbaudāmus un novērtējamus pierādījumus, kas liecinātu par kādu precīzu laiku, no kura samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

Turklāt norādāms, ka /pers. A/ sniegusi paskaidrojumus, minot, ka 2007.gada augustā iegādājusies dzīvojamo māju. Tā kā tā nav bijusi pabeigta, pirmajos gados pēc mājas iegādes apkure tika lietota lielākā patēriņā, jo iekšējā apdare prasījusi papildu siltumu un mājas žūšanu. Apkures sistēmā uz radiatoriem uzliktas termogalvas, ar kurām iespējams regulēt temperatūru un atslēgt telpā radiatoru skaitu No 2011.gada samazinājušies mājas iemītnieki, vispirms nomirusi viņas māte, bet 2012.gadā vecākā meita aizbraukusi strādāt uz ārzemēm. Tāpēc arī dabasgāzes patēriņš samazinājies, jo gāzi lietojuši apkurei un sezonāli. Lietā iesniegto pieradījumu starpā atrodas 2007.gada 3.jūlija pirkuma līgums par nekustamā īpašuma iegādi, no kura redzams, ka iegādāts zemesgabals ar ekspluatācijā nenodotu dzīvojamo māju uz tās, miršanas apliecība par /pers. F/ nāvi 2011.gada 24.jūnijā, uzstādīto termogalvu fotogrāfijas, kas paredzētas siltumapgādes regulēšanai.

/pers. A/ tādējādi norādījusi par dabasgāzes patēriņa samazināšanās iemesliem. Prasītāja/pers. A/ sniegtajiem paskaidrojumiem un pierādījumiem nav iebildusi. Minētais nenozīmē, ka iejaukšanās dabasgāzes patēriņa skaitītājā, kas radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez uzskaites, būtu notikusi tieši 2010.gada 30.septembrī.

Līdz ar to izskatāmajā lietā attiecīgais periods nosakāms saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 90.2.apakšpunktu (kas ir spēkā uz pārkāpuma konstatēšanas brīdi un nav atzīts par antikonstitucionālu), kas par perioda sākumu nosaka gadu pirms tika konstatēts šo noteikumu 87.punktā minētais pārkāpums, proti, laika periods no 2018.gada 6.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim. Šāds periods arī atbilst prasītājas sākotnēji norādītajam laika periodam.

Tomēr, tā kā pirmās instances tiesa noteikusi laika nogriezni, par kuru aprēķināms parāds - divus gadus - no 2017.gada 5.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim -, un šajā daļā spriedums nav pārsūdzēts, konkrētajā lietā periods, par kuru piedzenams parāds atbilstoši pirmās instances tiesas konstatētajam, galīgi nosakāms no 2017.gada 5.aprīļa līdz 2019.gada 5.aprīlim. Pirmās instances tiesa noteikusi piedzenamo parādu 1306,46 EUR, iebildumi par parāda aritmētiskā aprēķina pareizību nav izteikti.

Līdz ar to apelācijas instances tiesa secina, ka parāda piedziņa papildus pirmās instances tiesas noteiktajam vēl par laika periodu no 2010.gada 30.septembra līdz 2017.gada 5.aprīlim nav pamatota.

Pirmās instances tiesa līgumsodu noteikusi piedzīt pamatparāda apmērā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka no /pers. A/ par labu AS "Gaso" papildus nav piedzenams arī līgumsods 4174,48 EUR. Pirmās instances tiesa noteikusi piedzīt līgumsodu pamatparāda 1306,46 EUR apmērā.

Pati AS "Gaso" ar prasības pieteikuma papildinājumiem lūgusi līgumsoda piedziņu pamatparāda apmērā, tādējādi šādu pamatparāda un līgumsoda attiecību atzinusi par samērīgu.

Pušu noslēgtā līguma 4.1.apakšpunktā paredzēts, ka "ja piegādātājs konstatē tīšus skaitītāja bojājumus, ir bojātas, viltotas vai ir norautas skaitītāja vai gāzesvadu plombas, patvaļīgi pievienotas gāzes iekārtas vai aparatūra, vai izdarīti citi pārkāpumi, kuru dēļ samazināts gāzes patēriņa lielums vai radīta iespēja gāzi lietot bez maksas /../, lietotājs apņemas apmaksāt aprēķina ceļā noteikto gāzes daudzumu un līgumsodu par pārkāpumu. Līgumsods tiek aprēķināts, reizinot gāzes daudzumu ar gāzes tirdzniecības gala tarifu divkāršā apmērā".

No Civillikuma 1717.panta (redakcijā, kas ir spēkā no 2014.gada 1.janvāra) izriet, ka līgumsods nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzēti no līgumsoda neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei.

Civillikuma 1724.[1] pantā norādīts, ka tiesa samazina pieprasīto līgumsodu līdz saprātīgam apmēram, ja tas ir pārmērīgs, salīdzinot ar neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Savukārt Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktā noteiktais netaisnīgums, kas pretējs labticīguma prasībām un rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, var izpausties arī līgumsoda lielumā.

Tiesas kolēģija, ņemot vērā, ka Satversmes tiesa iepriekš minētajos spriedumos ir atzinusi par nesamērīgu un netaisnīgu līgumsodu, kas noteikts divkāršā apmērā no nelikumīgi izlietotās dabasgāzes daudzuma tarifa, atzīst, ka nav spēkā arī pušu pielīgtais (līguma 4.2.apakšpunkts) līgumsoda apmērs (Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punkts, astotā daļa).

Tiesas kolēģija atzīst par nesamērīgu un netaisnīgu līgumsodu, kas pušu līguma 4.2.apakšpunktā noteikts divkāršā apmērā no nelikumīgi izlietotās dabasgāzes daudzuma tarifa.

Vērtējot pārkāpuma raksturojošos apstākļus, tiesa ņem vērā tā izdarīšanas ilgumu (atbilstoši pirmās instances tiesas norādītajam - vismaz divu gadu garumā), smagumu, tostarp nodarīto zaudējumu apmēru, un citus apstākļus, kuru attiecināmība un būtiskums nosakāms, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus. Sodam jābūt taisnīgam un samērīgam ne tikai ar atbildētājas izdarītā pārkāpuma smagumu, bet tas jāsamēro arī ar prasītājas tiesībām saņemt atbilstošu līgumsodu, taču neradot iespēju energoapgādes komersantam iedzīvoties uz atbildētājas rēķina.

Pirmās instances tiesa noteikusi piedzīt līgumsodu pamatparāda 1306,46 EUR apmērā. Tiesas kolēģija norāda, ka līgumsoda piedzīšana vēl lielākā apmērā būtu nesamērīga un netaisnīga. Pirmās instances tiesas noteiktais līgumsods ir taisnīgs un pārkāpuma smagumam samērīgs. Tādējādi tiks izpildīta sodīšanas un prevencijas funkcija, sodot atbildētāju par to, ka viņa nav nodrošinājusi gāzes skaitītāja un plombas saglabāšanu un pieļāvusi dabasgāzes patēriņu bez maksas, turpmāk atturot no dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpšanas, kā arī ir ievērots saprātīgs līdzsvars starp konkrētās personas tiesībām un AS "Gaso" interesēm.

Ievērojot iepriekš minēto, AS "Gaso" prasība par vēl lielāka līgumsoda (4174,48 EUR) piedziņu nav pamatota un ir noraidāma.

Spriedumā nosakāms, kam un kādā apmērā maksājami tiesāšanās izdevumi.

Tā kā AS "Gaso" prasība apelācijas instancē noraidīta, papildus tiesāšanās izdevumi no /pers. A/ par labu AS "Gaso" nav piedzenami. Savukārt /pers. A/ kādus viņai radušos tiesāšanās izdevumus nav pieteikusi.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.-434.pantu Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

noraidīt akciju sabiedrības "Gaso", reģistrācijas Nr.40203108921, prasību pret /pers. A/, personas kods /personas kods/, par parāda 4174,48 EUR (četri tūkstoši simt septiņdesmit četru *euro* un 48 centu) un līgumsoda 4174,48 EUR (četri tūkstoši simt septiņdesmit četru *euro* un 48 centu) piedziņu.

Spriedumu 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas 2022.gada 27.oktobra var pārsūdzēt Senāta Civillietu departamentā Civilprocesa likuma 450.-452.pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā.

Tiesnesis referents A.Bukavs

Tiesneši M.Lapiņš

D.Lazdiņš

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.